

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

„JUTRA“

Prvi znaki nove stvarnosti

K EVOLUCIJI SVETOVNIH POLITIČNIH POKRETOV.

Polagoma, a stalno se rušijo iluzije, ki so se tako kričavo in mogočno porajale po svetovni vojni. Polagoma, a stalno izginja vera v vsemogočno moč »novih« gesel, ki so hotele preobraziti svet. Vedno bolj vidno se kaže, da ni bil noben nov pokret sposoben, da bi si trajno osvojil svet. Tako je v vsem: v gospodarstvu, politiki, umetnosti in celo filozofiji, ki je bila nenavadno jalova in potisnjena skoraj dva desetletja v temno ozadje. Nešteti »izmi« vseh javnih panog, ki so vrteli možgane v kaotične vrtnice, umirajo pred našimi očmi in se umikajo novi stvarnosti, novi realnosti. Kakor se v umetnosti ne ceni delo več, po njih in so izgubili vrednost kubizem, dadaizem, futurizem, ekspresionizem itd., tako slabe kljub vsej zaenkrat navidezno veliki moči tudi politični »izmi«: komunizem, fašizem, pacifizem in drugi, ki na tako majhnem prostoru vseh skoraj ni mogoče naštetih.

Boljševizem, ki je sanjal o zavojevanju vsega sveta, se je zlomil ob mejah Rusije. Uspehi ni mogel nikjer, in ognjišča komunističnega gibanja, ki jih je ustvaril izven Rusije, ugašajo drugo za drugim. Dejstvo, da se porajajo vendar tudi še nova in da kdaj pa kdaj celo močno vzplamtijo, kakor n. pr. v Čilu, Belgiji, Bolgariji itd., tega dejstva prav nič ne spreminja, kajti smrtni udarec je doživel ta eksperiment prav v Rusiji sami, kjer bi moral biti izhodišče za ves svet. Danes vidi že vsak bister opazovalec, da so sovjetski mogotci sami spoznali, da je teorija nekaj drugega, praksa pa zopet nekaj drugega. Ta neskladnost teorije s prakso jih sili, da reformirajo svoje nazore in svoja načela. Polagoma se razvija ta proces, a gotovo ni daleč čas, ko bo prišel ubirati hitrejši tempo in naposled bo komunizma v prvotnem smislu konec tudi v njegovi domovini sami, v Rusiji. Evolucija bo privedla to ogromno slovansko velesilo na nova pota in ji ustvarila možnost novega zdravega življenja. Takrat bo tudi drugod na svetu precej drugače, kakor je sedaj.

Prav tako kakor boljševizem tudi italijanski fašizem ni mogel prodreti italijanskih mej. Mussolini je sicer čisto načel, da »fašizem ni izvozno blago«, a praksa je pokazala, da ni imel prav. Kakor vsak povojni »izem«, tako je našel tudi fašizem povsod obilo posnemovalcev in Mussolinijev je bilo v teh desetih

letih v Evropi in drugod po svetu več kakor si mislimo, le da so bili samo pritlikavi posnemovalci velikega originala. K tem spada nedvomno tudi Adolf Hitler, ki je omagal tik pred zmago. Vsi drugi so dosegli še neprimerno manj, kakor on. Razvoj bližnjih dogodkov bo pokazal brez vsakega dvoma, da moč nemških narodnih socialistov peša in da fašizem niti v Nemčiji ne bo doživel ponovitve italijanskega eksperimenta. Kajti tudi fašizem v Italiji je le eksperiment, ki uspeva zaenkrat samo zaradi Mussolinijeve osebnosti in zaradi ugodnih tal, ki jih je našel. Če pa se zruši njegov glavni stebel, bo od vsega ostalo le tisto, kar je ustvaril zares dobrega, a tega ni veliko.

Enaka je usoda raznih drugih političnih »izmov«, ki jih je rodila zmedena povojna doba. Med njimi so tudi dobri, mnogo obetajoči, kakor pacifizem, pan-evropeizem in drugi, a žal, tudi njim vsaj zaenkrat še ne bo usojena zmaga. Z naglimi koraki se vračamo nazaj k realnejšim oblikam. Toliko napadana demokracija je ostala močna in vse kaže, da bo zmagala, četudi ne brez reform. Kar je bilo in je dobrega na eksperimentalnih raznih »izmov«, to bo morala privzeti tudi bodoča »nova demokracija«. S tem se pa vračamo tudi v vse one nevarnosti, ki so prežale od vseh strani pred svetovno vojno in velikim kaotičnim, ki ji je sledil. Na pozorišču sveta se že kažejo konture temnih senc: tu vidimo v starem duhu obnovljeno Nemčijo, vidimo madžarski imperializem in šovinizem in toliko drugih stvari, ki silijo svet k pregrupaciji — zopet v smislu predvojnih dni!

Kakor vselej, tako se kaže tudi sedaj, da mora človeštvo preživeti strašne revolucije, da napravi milimeter trdne poti naprej. Silni napor in eksperimenti so potrebni, da se najde zrin praktičnosti, sposobno pognati kal in roditi nove plovce. Seveda, do končnega spoznanja resnice je še daleč, morda še celo zelo daleč, toda znaki, ki jih vidimo, nam dokazujejo, da razvoj ne more biti drugačen. Zato je potrebno, da se tudi mi zavemo nove stvarnosti in usmerimo po njenih tirih svoja stremjenja, da nas dogodki ne presenetijo in nas ne najdejo nepravilnih in neoboroženih za boj do zmage.

Ostra volilna borba v Nemčiji

NEMIRI IN IZGREDI V BERLINU. — ZOPET RANJENJI. — NACIONALIST GRAEF O ADOLFU HITLERJU.

BERLIN, 7. oktobra. Predsinočnjim so nemški nacionalisti na več krajih v Berlinu priredili zborovanja, ki so jih narodni socialisti skušali ovrzati oziroma onemogočiti. Zaradi tega je prišlo na več krajih do spopadov in preprirov ter je morala posredovati policija. Nemški nacionalistični poslanec Oberföhrer, ki se je z nekega takega shoda vračal v spremstvu nekega dijaka domov, je bil napaden od narodnih socialistov. Njegov spremljevalec dijak je bil težko ranjen. Komunisti so istega večera v posameznih mestnih četrtih vpriporili večje izrede in je bilo ob tej priliki ranjenih več oseb. V vzhodnem Berlinu je napadla večja komunistična skupina tri narodne socialiste in jih nevarno poškodovala. V severnem delu mesta pa so komunisti poskušali prirediti demonstracijo, vendar jih je policija še pravočasno razkajala z pendreki. V Charlottenburgu so

komunisti napadli stanovanje nekega narodnega socialista, razbili okna in popolnoma demolirali vso opravo.

ERFURT, 7. oktobra. V četrtek zvečer je imel na kongresu nemških nacionalistov narodni poslanec Graef govor, v katerem je med drugim dejal, da stopa Hitler tokrat v volilno borbo kakor poražen general. Hitler je doživel 13. avgusta svoj najtežji poraz. Človek, ki mu je bilo ponudeno podkancelarstvo, prusko ministrsko predsedstvo in sploh močna pozicija v Prusiji in ki je vse to odklonil iz strankarsko-političnih razlogov, je slabši in bolj žaljivec. Za Hitlerja se tak priložnost nikoli več ne bo vrnila.

VOJNA V JUŽNI AMERIKI.

LA PAZ, 7. oktobra. Bolivijska vlada je izjavila, da bo za nadaljevanje vojne proti Paragvaju razpisala nov vojni davok.

Po odgoditvi londonske konference

FRANCOSKI KOMUNIKE. — NEMCI SO ZAHTEVALI PRISTANEK VNAPREJ. — ANGLEŠKI TISK PROTI NEMCEM. — NOVI FRANCOSKI PREDLOGI.

PARIZ, 7. oktobra. Sinoči je bil izdan uradni komunike, da je londonska konferenca velesil odgodena na nedoločen čas. Pred objavo je imel angleški poslanik Tyrell daljši razgovor s Herriotom. Kakor se zatrjuje, je Tyrell izjavil ob tej priliki šefu francoske vlade, da bi bila namenovana konferenca v sedanjem trenutku brezpomembna. Angleška vlada upošteva sedanje težkoče, upa pa, da se bo našla v kratkem ugodnejša prilika. Herriot je že pripravil uraden odgovor Angliji. Angleška vlada je bila o vsebini tega odgovora obveščena, kar je vplivalo tudi na Macdonalda, da je pristal na odgoditev. Kakor se zatrjuje, je bil glavni vzrok odgoditve zahteva Nemčije, da morajo vse v London objavljene sile že vnaprej v principu priznati nemške zahteve. To zahtevo so Francija, Belgija, Italija in male države gladko odklonile.

LONDON, 7. oktobra. Angleški tisk se obširno ukvarja s položajem. »Morning Post« pravi, da je že skrajni čas, da se neha dosedanje angleško zaupanje v Berlin, ker je postalo vsakomur jasno, da stavi nemški pohlep po moči, Evropo v popolnoma nov položaj.

Nemci za narodne manjšine

PREDLOG NEMŠKEGA DELEGATA V ŽENEVI — GLAVNE SMERNICE ZAHTEV.

ŽENEVA, 7. oktobra. Politični odbor plenuma Društva narodov je včeraj dopoldne na predlog nemške delegacije pričel debato o vprašanju narodnih manjšin. Nemški predstavnik Rosenberg je izjavil, da je preteklo leto zopet pokazalo, da se o mnogih narodnih manjšinah ne da govoriti, da se je njihov položaj izboljšal. Zaradi tega je predlagal: 1. Komite za narodne manjšine se mora v večji meri posluževati svojih pravic, da zasliši pripadnike narodnih manjšin, ki se želijo pritožiti. 2. Postopanje z mani-

šinami pri reševanju pritožb naj se pospeši. 3. Večje publiciranje bo bistveno pripomoglo, da postane zaščita manjšin stvarna. 4. Pooblastila in dolžnosti sil, ki so zastopane v svetu, da predložijo pritožbe svetu, se ne smejo omejevali. 5. Resno se je treba baviti z mislijo, da bi se pri Društvu narodov ustanovil permanentni gremij osebnosti, ki razpolaga s političnim strokovnim znanjem in izkušnjami in ki niso odvisne od svojih vlad.

Francoski predlogi

LONDON, 7. oktobra. Po informacijah, ki so prispele semkaj iz polslužbenih krogov, je Francija načelno pripravljena priznati Nemčiji enakovrednost, pač pa pod pogojem, da se nemška armada ne sme uporabljati izven nemških državnih meja. V tem primeru bi bila Francija pripravljena znatno znižati svojo oborožitev. Mac Donald se trudi, da bi se dosegel političen moratorij. Kakor izgleda, je francoski načrt, da se Nemčija politično umiri za nekaj let, naletel na odobravanje ne le v Angliji, temveč tudi v Združenih državah. V Londonu se v mednarodnih razgovorih razpravlja o možnosti, da bi se Franciji vrnila prejšnja sankcijska politika. Nedvomno je, da sta se angleško in francosko stališče v zadnjem času znatno zblížali.

SNEG NA SEVERN. ŠTAJERSKEM.

SEMMERING, 7. oktobra. Na gorah severne Štajerske je pričelo snežiti. Na nekaterih planinah je zapadel sneg do višine 900 m in je temperatura padla včeraj zjutraj na ničlo. Na hribovih okrog Mürzzuschlaga je zapadel sneg celo v višini 800 m.

NOVO LETALO.

DUNAJ, 7. oktobra. Po intenzivnem večletnem delu je dunajski letalec Julij Ziegler skonstruiral novo letalo, ki ima izredno stabilnost. Strokovnjaki in tehniki, ki so prisostvovali prvim poskusnim poletom pravijo, da pomenja novo letalo neprecenljivo pridobitev za bodočnost. Letalo lahko starta na prav majhnem, tesnem prostoru in nikakor ne more pasti, ker je enako stabilno na krilih kakor na repu. Novo letalo se imenuje »Z III« in ima že uradno dovoljenje, da sme izvajati prve velike poskusne polete v daljavo, ker je aparat skonstruiran itak le za dolge polete.

PRAŠKI PROFESORJI HOČEJO PLAČE.

PRAGA, 7. oktobra. »Pravo Lidu« objavlja javno pismo profesorjev praškega vseučilišča na prosvetnega ministra, da jim izplača plače za avgust, ker sicer ne morejo zadostiti svojim rednim obveznostim.

TRETJI PICCARDOV POLET.

BRUSELJ, 7. oktobra. Profesor Piccard se je končno odločil, da bo startal še tretjič k poletu v stratosfero, in to v začetku prihodnjega leta. Tretji Piccardov start ne bo v Evropi, temveč v Ameriki v bližini Hudsonovega zaliva.

Dnevne vesti

Občni zbor Pevskega zbora Ferialne zveze

Manifestacija dijaškega dela.

Sinoči je bil v realni gimnaziji občni zbor Pevskega zbora Ferialne zveze. Zopet je mladina doprinesla dokaz, da so vsi napadi z raznih strani, da je mladina brez najmanjšega smisla za lepoto, neutemeljeni. In zopet je bil vesel dan v koledarju onih, ki čutijo z mladino, se z njo veselijo in ji pomagajo v boju za lastno pot.

Natlačena je bila soba žarečih mladih obrazov, idealistov, ki hočejo dvigati s petjem narodovo kulturo in vračati narodu, kar je njegovega — slovensko pe-
sem.

Po otvoritvi in razglasitvi običajnega dnevnega reda je bil prečitan zapisnik zadnjega občnega zbora in bil soglasno sprejet. Ker se dosedanjí predsednik **Albert Heric** poslavlja od zbora, ki mu je bil predsednik od ustanovitve do danes, je sam podal rezultate zborovega delovanja od 22. marca 1931. dalje. Opisal je iskanje novega doma, ki ga je našla mladina pri Glasbeni Matici. Podal je pregled vseh nastopov. Lepo število jih je: 6 velikih in 2 manjša. Od teh je bilo v Mariboru 5 koncertov, v Ptuj, Murski Soboti in Ljubljani pa po eden. Razen tega je bil tudi en nastop v studiu Radija-Ljubljana. Finančna stran vseh prirediteljev je bila povoljna, le Ljubljana svoje province ni upoštevala: nudila je mladim pevcem v vzpodbudo prazen parter in nad 2000 Din izgube.

Pregled blagajne je dovoljen, saj znaša celotni denarni promet nad 30.000 Din. Vsekakor rekord za dijaško društvo! Ob koncu svojega poročila je pozval predsednik vse tovarišice in tovariše, v imenu vseh onih pevcev, ki so končali mariborske šole in odhajajo na univerze, naj čuvajo svoj zbor pred onimi, ki mu že od ustanovitve sem mečejo polena na njegovo mlado, a ravno pot in ki jim je procvit zbora trn v peti. »Ljubite ga«, je dejal, »ljubite ga, kakor smo ga mi ljubili: — in zmagali boste!« Iz srca govorjene besede so našle odmev v srcih vseh 100 navzočih deklet in fantov, glasno odobravanje je zaključilo poročilo. Pevovala g. prof. V. Schweiger je v imenu starešinskega odbora predlagal razrešnice celotnemu odboru, ki je bila soglasno podeljena. Pri sledečih volitvah je bil izvoljen novi odbor z učiteljskim **Milanom Gerželjem** na čelu. Pri slučajnostih sta bila ustanovitelja zbora stud. iur. **Albert Heric** in stud. phil. **Ante Novak** izvoljena za častna člana Pevskega zbora Ferialne zveze.

Brez velikih besed in obljub se je razšla mlada družba, brez fraz; razšla se je z zavestjo potrebe dela, energije in ljubezni...

Na obrazih smo jim brali: — To so oni, ki jih pričakujemo!

Odlikovanje zaslužnih šolnikov. Z redom Jugoslovanske krone V. stopnje so bili odlikovani: **Anton Hren**, šolski upravitelj v Studencih, **Ludvik Musek**, šolski upravitelj pri Št. Vidu pri Ptuj in **Matija Brezovar**, šolski upravitelj pri Št. Rupertu v Slovenskih goricah. Z redom sv. Save V. stopnje pa so bili odlikovani: **Viktor Grčar**, šolski upravitelj v Mariboru, **Mirko Vauda**, šolski upravitelj pri Sv. Marjeti ob Pesnici, **Ludvik Ivanjšič**, šolski upravitelj pri Št. Juriju ob Ščavnici, **Miloš Tajnik**, šolski upravitelj v Slovenski Bistrici in **Dušan Šestan**, učitelj v Ptuj.

Pripadnike Sokolskega društva Maribor-matica vabi društveni Prosvetni odbor, da se v čim večjem številu udeležijo proslave Tyrševe 100letnice, ki jo priredi Ljudska univerza danes z začetkom ob 20. uri zvečer v svoj dvorani na Slomškovem trgu (bivši kino »Apollo«).

Ustanovni občni zbor Glasbenega društva poštinskih uslužbencev v Mariboru bo v soboto 8. t. m. ob 19.30 v dvorani Nabavljalne zadrage v Mariboru.

Promenadni koncerti v mestnem parku. Vojaška godba bo ob nedeljah dopoldne ob lepem vremenu še nadalje prirejala običajne promenadne koncerte.

Ustanovitev krajevne organizacije JRKD na Tezmem. Na pobudo železničarja g. Josipa Novaka je bil v četrtek 6. t. m. sklican sestanek somišljenikov in prijateljev nove vsedržavne stranke v prostorih g. Bariča na Tezmem. Zbralo se je precejšnje število samih uglednih narodnih mož. G. Novak je otvoril sestanek ter pozdravil navzoče, posebno pa se je zahvalil delegatu okrožnega odbora tajniku g. dr. Milošu Vauhniku, da se je udeležil tega pomembnega sestanka. Sestanek je vodil župan g. Vinko Bezjak. G. Novak je predlagal ustanovitev krajevne organizacije JRKD, kar so navzoči z navdušenjem sprejeli. Delegat g. dr. Vauhnik je podal obširno poročilo o političnem položaju v državi, nato pa je govoril o programu nove stranke in podrobno orisal potrebo za vstop v stranko vsem slojem. Po daljši debati je bil z vzklikom izvoljen sledeči odbor: Predsednik podžupan in načelnik skupne obrtne zadrage g. Josip Šabeder, podpredsednik g. Anton Uhan, železničar, tajnik g. Avguštin Steher, žel. uradnik, blagajnik Josip Novak, železničar, odborniki gg. Vinko Bezjak, župan in kovaški mojster, Mirko Perme, postajenačelnik, Franjo Kumer, posestnik in ključavničarski mojster, Janko Pihler, železničar in posestnik, Ferdo Klavara, trgovec, Ignac Gornik, posestnik in finančni preglednik v p., Vladimir Leber, železničar, Anton Zunko, kovač, Anton Adam, železničar in Hinko Čelan, posestnik in pekovski mojster; v nadzorni odbor pa gg. Anton Orač, elektrotehnik, Jože Cotič, posestnik in policijski agent v p. in Miloš Ledinek, učitelj. Kot delegata za okrajno skupščino JRKD pa gg. Franjo Tušak, šolski upravitelj in Franjo Kumer. Izvoljeni odbor nudi dovoljno jamstvo za uspešno in koristno delo v prid narodu in domovini.

Shod JRKD na Tezmem. Jutri v soboto 8. t. m. ob 7. uri zvečer vsi na shod JRKD, ki bo v prostorih g. Marina na Tezmem. Poročali bodo narodni poslanci gg. Krejči, dr. Pivko in Spindler o političnem položaju v naši državi in o delu poslancev v narodni skupščini.

Kuluk. Mestno županstvo razglasa, da je izgotovljen seznam s pripadajočo odmero vseh v mestu Mariboru ljudskemu delu, odnosno odkupnini zavezanih oseb. Ta seznam je na vpogled vsem prizadejim od 8. do 21. t. m. pri mestnem knjigovodstvu na Slomškovem trgu. Pritožbe proti sestavi seznama, ki pa so podvržene državni taksi 20 Din, naj vložijo prizadejati pri mestnem županstvu v roku 15 dni od dneva javne razglasitve.

Službo dobe takoj: kovino-tiskar, čevlarski prirojevalec in dva čevljarja za fino delo. Pojasnila daje tukajšnja borza dela.

Ljudska univerza v Mariboru. Danes v petek 7. oktobra ob 20.15 pričetek nove sezone s proslavo 100letnice dr. M. Tyrša. Predava g. prof. dr. Maks Kovačič iz Maribora. V petek 14. oktobra »Spolne zablode mladine« (za moški spol). Predava g. dr. Toplak iz Maribora.

Izobraževalni tečaji Ljudske univerze. Ljudska univerza v Mariboru namerava prirediti tudi letos razne izobraževalne tečaje. Ob dovoljnem številu udeležencev se otvorijo sledeči: 1. **Splošno izobraževalni tečaj**, v katerem se bodo udeleženci seznanili z raznimi sodobnimi vprašanji iz fizike, kemije, matematike, narodnega jezika, geologije, sociologije, psihologije itd. 2. **Sociološki krožek** za skupni študij sociologije. 3. **Tečaj ruskega jezika** za začetnike. 4. **Kitarski tečaj**, začetniški in nadaljevalni. 5. **Stenografski tečaj**. Za vse zainteresente bo pogovorni sestanek 12. oktobra ob pol sedmih v predavalnici Ljudske univerze na Slomškovem trgu 17.

Zborovanje brivskih in lasničarskih pomočnikov. V Delavski zbornici so zborovali sinoči brivski pomočniki in pomočnice. Zborovanja se je udeležil tudi komisar brivske zadrage za Maribor g. Novak. Na zborovanju so zbrani pomočniki in pomočnice razpravljali o strokovnih vprašanjih, o nedeljskem počitku. Sklenili so prirediti letošnjo zimo v Mariboru lasničarski natečaj za prvenstvo Jugoslavije.

Križev pot nedolžnega otročiča. Pobreška občina nas prosi za objavo: Z ozirom na članek v »Večerniku« 5. t. m. prosimo, da prinesete sledeče popopnilo: Oče nesrečnega otroka, Ivan Bela, je doma iz Gočove, od koder se je preselil na Pobrežje in opustil kmetijski stan, misleč, da se mu bo blizu mesta boljše godilo. Na Pobrežju je dobil službo oskrbnika pri nekem veleposestniku. Toda ta ga je radi delomrznje in popivanja kmalu odpustil iz službe. Nato je začel Bela prositi za podporo na vseh mogočih krajih in tudi pri svoji občini Gočovi. Dobil pa ni nikjer ničesar, iz Gočove pa je prišel odgovor, da je Bela delomrznjež, ki je sramotno zapustil kmetijski stan in odšel v tujino in da mu zato ne morejo dati podpore. Pač pa so mu ponudili delo, s katerim se lahko s svojo rodino preživi. Ko je prišel omenjeni odgovor, je bil Bela pozvan na pobreško občino, kjer so mu razglasili ta odgovor. Bela je prišel s svojo ženo in dvema otrokoma precej vinjen v pisarno. Ko je slišal za neugoden odgovor, je začel razgrajati in groziti na vse strani. Za ponujeno delo se sploh ni zmenil in je rekel, da se rajši ustrelji, kot bi šel nazaj na kmet. Nato je bil s pomočjo komandirja orožniške postaje Tezno g. Bajca odstranjen iz pisarne. Bela je zato ukazal svoji ženi, naj mlajšega otroka, ki ga je nosila v naročju, vrže v pisarno, češ, naj ga občina redi. Nečloveška mati je otroka res vrgla na pisarniško mizo in z drugim otrokom zbežala za možem, ki je med tem časom že izginil. Tudi ona je bila vinjena. Otroka je nato prevzela ga. Matilda Rožmanova in ga, ker je bil bolan, oddala na priporočilo občine v bolnišnico. To je bila predigra križevga pota ubogega neboljčeka, ki je po maomarnosti svojih staršev prišel med tuje ljudi. To je tudi žalosten primer, kako naši ljudje zapuščajo domačo grudo in potem silijo v mesta, kjer mislijo lažje in brezskrbneje živeti. Tako imamo po mestu in okolici na stotine brezposelnih kmetijskih ljudi, ki odjedajo kruh domačim, med tem ko na kmetih krvavo rabijo delavcev, ki jih posebno sedaj primanjkuje.

Praznik društva za varstvo živali v Mariboru. Že na mednarodnem kongresu društev za varstvo živali, ki je bil na Dunaju v času od 12. do 16. junija 1929, je bilo sklenjeno, naj se dočeti za vse države v ta namen poseben dan. Ob splošnem odobravanju pa je bil na takem kongresu lanskega leta v Firenzi sprejet predlog, naj se 4. oktober, kot smrti dan sv. Frančiška Asiškega, posebnega zaščitnika živali, proglasi za praznik vseh društev za varstvo živali. 4. oktober naj vsa društva za varstvo živali po vsem svetu praznujejo na dostojen način. Da vsaj deloma izpolni ta sklep, priredi društvo za varstvo in rejo živali v Mariboru prihodnjo nedeljo 9. t. m. od 11. do 12. ure praznični spreved živali, ki se bo pomikal od Zrinjskega trga po Kopitarjevi ulici, Aleksandrovi cesti, Frančiškanski in Tattenbachovi ulici preko Glavnega trga in državnega mostu na Kralja Petra trg, od tam pa v isti smeri nazaj na Zrinjski trg. Ob slabem vremenu spreveda ne bo.

Olepševalno in tujsko-prometno društvo za mesto Maribor in okolici v Mariboru proda letošnji pridelek divjega kostanja v mestnem parku in ostalih mestnih nasadih. Interesenti se naj zgledajo pri tajniku g. Kolarju v mestnem gradbenem uradu v Frančiškanski ulici št. 8/I.

Ruška strelska družina je za svoje nagradno streljanje, ki bo v nedeljo 9. t. m. od 9. do 17. ure na strelišču, razpisala 12 nagrad v denarju in epih ter praktičnih stvarnih dobrot. Strelišče bo lepo in okusno urejeno, strelivo poceni, manjkalo ne bo tudi želodčne municije vseh kalibrov. Pričakujemo, da bodo člani strelci pohiteli ta dan v Ruše na tekme in po nagrade.

Sokolska četa v Radvanju pri Mariboru naznanja, da priredi 8. t. m. ob 17. uri trgatveno veselico v gostilniških prostorih g. Podgorška v Novi vasi. Vstop prost. Vsi prijatelji sokolstva so iskreno vabljeni! Odbor.

Plesna šola K. D. Triglava je vsako sredo in soboto od 20. do 23. ure v gornji dvorani Narodnega doma.

Velika kavarna: Danes morske ribe in togoši.

Narodno gledališče

Repertoar.

Petek, 7. oktobra. Zaprtlo.
Sobota, 8. oktobra ob 20. uri »Dve nove vest«. Premiera.

Celjsko gledališče.

Sreda, 12. oktobra ob 20. uri »Za narodov blagor«. Gostovanje Narodnega gledališča v Mariboru.

Premiera »Dveh nevest«, vesele Golarjeve kmečke igre, ki je kljub temu, da je bila njena krstna predstava v Ljubljani šele pred dobrim letom, do danes preromala skoro vse slovenske odre, bo v soboto 8. t. m. Režija je Kovičeva. Premieri bo prisostvoval tudi pisatelj.

Za ponedeljkov koncert umetniške trojice, vijolinskega virtuozu Rupla, basista Rusa ter kapelnika dr. Švare so na razpolago vstopnice pri gledališki blagajni. Posegajte po vstopnicah! Znižane operne cene.

Pri prehlajenih, hripi, vnetju vratu, zabreklosti bezgavk, živčnih boleznih, trganju v udih dobro dene, ako se s polkozarcem naravne »Franz-Josef« grenčice poskrbi za vsakodnevno izpraznitve črev. Po izjavah vseučiliških klinik se odlikuje »Franz-Josef« voda po zanesljivem učinku ob zelo prijetni porabi. — »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Blagodejna naprava ob slovenjgorski cesti. Ako potuješ po banovinski cesti iz Maribora proti Sv. Lenartu v Slovgor., naletiš dobre četrte ure od šmarješke cerkve v vasi Ložane na novo napravo, ki je jako velike važnosti. To je iz snažnega kamna zidani vodnjak, ki nosi napis letnice 1932. K vodnjaku vodi od banovinske ceste v polkrogu lično in trdno zgrajena cesta. Vodnjak sam ti nudi srebrnočisto mrzlo pitno vodo, ki se je lahko poslužiš s pritrieno zajemalko. Vse mnoge dni, tedne in mesece letošnje neizprosne suše si lahko na tem prostoru opazoval nenavadno živahen promet. Peš in z vozovi so prihajali sem kmetje od blizu in daleč po letos tako redko in skopo vodo. Pa ne le važna gospodarsko-življenjska ustanova je ta vodnjak, marveč je tudi velevažna v higijenskem oziru in zaslužila bi, da se zainteresirajo zanj tudi naše oblasti in uporabijo izkušnje še drugod. Oče te človekojubne naprave pa je agilno korist svojih občanov delujoči župan šmarjetski g. Alojz Schiker. Od nobene strani doslej najbrž za ta svoj trud in požrtvovalnost ni slišal priznanja ne zahvale, vemo pa, da mu je vse uvidevno občinstvo za ta plemeniti čin zelo hvaležno in bi o bi umestno otvoriti to ustanovo s posebno svečanostjo.

Konji so se splašili preteklo nedeljo 51letnemu posestniku Francu Mlakarju iz Ciglenca pri Mariboru, ko se je peljal domov. V divjem galopu so zdirjali po cesti in se zaleteli v kup kamenja ob cesti, da se je voz prekucnil. Mlakar, ki ni mogel obvladati konj, je dobil pri padcu z voza hude poškodbe na glavi in je moral iskati pomoči v tukajšnji bolnišnici.

Ponesrečena kuharica. Včeraj popoldne so pripeljali v bolnišnico 82letno kuharico Antonijo Holasovo iz Košakov, ki je tako nesrečno padla v stanovanju po stopnicah, da si je zlomila desno nogo.

Pretep. V neki gostilni ob cesti na Brezje so si sinoči skočili v lase delavci, ko so šli z dela domov. V pretepu je dobil hud udarec s kolom po glavi 50letni Ivan Vernik, ki je na mestu omedlel. O dogodku so bili telefonično obveščeni mariborski reševalci, ki so poškodovanega Vernika prepeljali z avtom v bolnišnico.

Ukradeno kolo. Pisarju Francetu Popžarniku, uslužbenemu pri mestnem gradbenem uradu je odpeljal včeraj dopoldne nekdo iz veže okrožnega urada za varovanje delavcev skoro novo kolo znamke »Puch«, vredno 2000 Din.

Tatvina. Vozniku Francu Marku je bila sinoči v nekem vinotoku na Meljskem hribu ukradena dežna ponjava, vredna 300 Din.

S policije. Preteklo noč je policija aretirala Genovefo B. in Marijo V. radi tajne prostitucije in nekega Antona B., ki je brez potnega lista prekoračil državno mejo. Zabeleženih imajo tudi 8 prijav radi manjših policijskih prestopkov.

Materni jezik

OB SEDEMESETELETNICI SLOMSKOVE SMRTI.

Malone pred enim stoletjem (l. 1838.) je naš velik Sloomek izpregovoril o pomenu materine besede in pred 70. leti je na zboru Čitalnice naglasil: »Hočemo, naj bi slovenska beseda slovela, imela čast vprico narodov, naših sosedov: sami jo prvi spoštujemo, ne toliko v praznih besedah, temveč v dejanju in slavni obnoši slovenski. Beseda materna bodi nam navadna v naših družbah in pri veseljah, na izprehodu; kakor doma naj se beseda materna čuje in slavi. Jezik je najlahtnejši telesni dar božji; pismo našega roda, po kojem se spoznamo in spoštujemo; narodna beseda je večidel mati narodne slave.«

Na te besede naj opozorimo mnoge Mariborčane, ki jim v veliki meri veljajo tudi Lajovičeve v članku »Slovenski kulturni ideal v svobodni državi«. »Ne moremo več stati na stališču, da naj bo znanje nemščine merilo za to, kdaj slovenskega človeka imenujemo izobraženega. Če je nasprotno mišljenje zlasti pri našem žensstvu praktično razširjeno, moramo o njihovem švabarenju zares videti »svarilno gaganje kapitoljskih gosi.« Omalovaževanje materinega jezika ni le poniževalno, ampak tudi neprirodno. Saj spada med naravni zakon tudi materni jezik, ta največja dobrina, ki očituje naš jaz, našo dušo. Podcenjevanje samega sebe, svoje samozvesti, narod-

ne zavesti in ponosa pa je istovetno z zaničevanjem svoje matere. Če je resnica — in to je nedvomno, — da s svojim jezikom najbolje očitujemo svojo notranjost, kako naj opravičimo to duševno siromaštvo (podoenjevanje materinega jezika)? Le čutlastnem manjvrednosti in podrejenosti, ali bolj: hlapčevstvo mora zagovarjati to težnjo po zatonelem kulturnem idealu, ki mora v svobodni državi popolnoma prirodno izginiti.

Naš jezik je že dovolj izklesan in vsaj tako lep, mehak in blaglasen kot drugi kulturni jeziki. Zakaj naj bi se ga torej sramovali? In vendar je resnica, da se ga mnogi sramujejo. Žalostno pa je, da je ta slabost razpredena v višjih socialnih plasteh ali prav med onimi ljudmi, ki naj bi posredno ali neposredno vzgajali. Tem in njim sorodni duševnosti, ki se mogoče smatra za dovršeno in nedotakljivo, je to malenkost, ki da nikomur in ničemu ne škoduje. Res? Mi navadni zemljani pa smo nasprotnega prepričanja in si tolmačimo Sloomekove besede tako, da jemljemo taki pritlikavi duševnosti pravico dajati preprostemu in dovolj zbeganemu ljudstvu kulturni pravec. Če hočemo, da nas bodo cenili in spoštovali tuji, spoštujmo se najprej sami. Kdor tega ne zna, ne more ali noče, ni vreden mesta na svobodnih tleh.

Skavtizem

Nekaj z župne skupščine.

V Ljubljano se je pripeljalo okoli 70 skavtov in planink, od tega okrog 50 iz Maribora. Skupščini je prisostvovalo 250—300 ljudi, kar pomeni napredek z ozirom na prejšnja leta.

Več ko polovica članstva Dravske župe je starejša od 16 let. K temu so pripomogle predvsem ljubljanske staničarice in skavti-akademiki. V župi je včlanjenih 700 članov v 14 stegih in 3 klubih (stegi: Celje 1 in 2, Domžale, Kamnik, Kočevje, Kodeljevo, Kranj 1 in 2, Ljubljana 1 in 2, Maribor 1 in 2, Ptuj in Zg. Šiška, ter: Akademski klub staničarice na ljubljanski univerzi, klub »Bobrov«, medmestna edinica Maribor-Ljubljana ter »Perunov klub« v Tomačevem pod vodstvom bivšega župnega načelnika br. Miroslava Zora — črnega Mrava.

Slovenskih skavtskih taborov je bilo letos samo 14 — kriza —. Vsi stegi pa so se po svojih zastopnikih udeležili II.

zveznega tabora v Zagrebu.

Župna uprava ostane tudi letos bistveno ista kot lani. Starešina je ravnatelj Pavel Kunaver — Sivi volk, njegov namestnik vladni svetnik v p. Josip Fran. Knaflič-Samotni, načelnik ing. arh. Ivan Pengov — Bistro oko, namestnika stud. phil. Franček Kos in stud. arh. Saša Sedlar — Samotni hrast, načelnica dipl. paed. Mara Pengov — Modra lastovka, namestnici stud. phil. Nada Kladnik — Satiawanta ter dipl. paed. Emica Kramer, 1. tajnica dipl. paed. Vera Knaflič — Bela roža, 2. tajnik stud. arh. Saša Sedlar — Samotni hrast, blaginjak prof. Ljudevit Vazzaz, gospodar in trgovec priv. uradnik Dolfe Kopecký, arhivar in knjižničar stud. iur. Žane Milčinski, urednik slovenskega dela »Skavtskega Glasnika« stud. iur. Burghard Ecker-Boa. V nadzorni odbor so bili zopet izvoljeni: dr. Fran. Blatnik kot predsednik in gospe Černetova in Kumarjeva, in tudi župni svet ostane isti kot lani.

Za župne delegate na Zvezni skupščini

so bili izbrani: starešina Sivi volk, načelnik Bistro oko, načelnica Modra lastovka, nam. nač. Satiawanta, ter skavt-instruktorja Rudi Berce — Delfin ter Zoran Mulej — Vupa.

Sport

Medklubiški odbor LNP, službeno. Prvenstvena tekma SK Železničar I:SK Rapid I se odigra glasom službenih objav LNP ob 15.30 na igrišču ISSK Maribora, in ne kakor je bilo prvotno javljeno na igrišču SK Rapida.

Odbor za delegiranje sodnikov pri MOLNP, službeno. Prvenstveno tekmo SK Železničar rezerva:SK Rapid rezerva sodi g. Bergant. Prvenstveno tekmo SK Železničar I:SK Rapid I sodi po nalogu OZDS pri LNP g. Ska'ar.

Spremembe v organizaciji JNS. V nedeljo je bila v Zagrebu konferenca med zagrebško in beograjsko podzvezo. Na konferenci se je razpravljalo o ustanovit-

vi teritorialno obsežnejših podzvez, uklenjenju nekaterih manjših podzvez, zopetni avtonomiji sodniškega zbora, bodočem državnem prvenstvu itd. Ker so se pogajanja vršila zelo tajno, ni mogoče zvedeti, kakšen uspeh je imela konferenca!

Iz LNP. Prvenstvena tekma Čakovski SK:SSK Celje, določena za 9. t. m. se preloži na poznejši termin.

Predsednik LNP demisioniral? Kakor poroča »Sportni list«, je predsednik LNP g. Miloš Rybač z ozirom na zadnje dogodke v nogometnem sportu v Sloveniji najavil svojo demisijo.

SK Železničar, lahkoatletski odsek. Naslednji atleti naj bodo v soboto ob 14.30 in v nedeljo ob 8. na igrišču Rapida pripravljeni za start: Ban, Rak I in II, Kovač, Kovačič I in II, Čelher, Gala I in II, Žaro, Arko, Štefin, Zupan, Vertnik, Podpečan, Herič, Butolen, Podkubošek, Novak, Zej, Bobič, Straub, Ogrisek, Lozej, Smolej, Pirm in Govedič. Načelnik.

Kvaliteta letošnjega vinskega pridelka

Pekre, dne 5. oktobra 1932. Danes izvedeno poskusno določevanje sladkorja in kisline pri banovinski trsnici in drevesnici v Pekrah pri Mariboru je dalo sledeče rezultate:

Sorta:	% sladkorja	% kisline
Šipon	18.5	11.9
Laški rizling	18.—	9.5
Renski rizling	19.—	12.4
Neuburgovec	19.5	10.5
Beli burgundec	20.5	10.5
Silvanec	19.5	12.—
Rulandec	19.5	8.—
Traminac	19.—	8.5
Muškatni silvanec	18.—	10.7
Zg. rud. Veltlinec	20.—	10.—
Bovierjeva ranina	20.5	8.1
Oranževka	22.—	6.6
Zlahtnina	15.—	6.5
Mešano	19.—	8.5

Šumenjak.

Obrtno gibanje. V mesecu septembru so bile izdane te-le obrtne pravice: Franjo Koštomaj, brivec, Mlinska ul. 8; Vekoslav Poterč, krojač, Aleksandrova c. 55; Leopold Kraker, krojač, Gosposka ul. 10; Ivan Gobec, čevljar, Dalmatinska ul. 34; Vera Schwabova, prodaja cvetic in vrtnarskih semen, Gosposka ul. 37; Al. Kancler, prevažanje oseb z avtomobilom po naročilu, Vetrinjska ul. 12; Josip Černelič, podružnica trgovine z manufakturami, Vetrinjska ul. 11; Hilda Kosijeva, trgovina z lesom, premožom, cementom in apnom, Frančiškanska ul. 11; Hil-

da Račičeva, strojno pletenje, Slovenska ul. 26; Peter Varič, prevažanje tovorov, Tattenbachova ul. 13; Karol Florjančič, trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti, Glavni trg 23; Erna Singerjeva, trgovina z meš. blagom, Tržaška c. 54; Marija Korenova, branjarija, Smetanova ul. 51; Anton Tavčar, trgovina z delikatesami, Jurčičeva ul. 3; Matija Kos, pek, Radvanjska c. 13; Roman Brezočnik, mesar, Aleksandrova c. 53; Tvrdka »Pomi«, družba z o. z. izmenjava in trgovina z deželnimi pridelki, lesom in stavbnim materialom kakor tudi izvrševanje in posredovanje transportov, Aleksandrova c. 6; Leopold Ambrosch, umetno in trgovsko vrtnarstvo, Koroška c. 71; Tomo Majer, avtoizvošček, Masarykova ul. 4; Helena Lukeževa, trgovina s starimi stvarmi, Trg Svobode 2; Mate Grubišič, gostilna, Frankopanova c. 2; Helena Habjaničeva, gostilna, Vodnikov trg 2; Ana Rozmanova, gostilna, Tvorniška c. 30; Antonija Achtigova, gostilna, Frankopanova c. 55; Djordje Jovanović, čevljar, Kopališka ul. 2; Marija Žoharjeva, gostilna, Betnavska c. 39; Marija Kumšejeva, trgovina z modnim blagom in ročnimi deli, Stolna ul. 1.

Radijska razstava v Milanu.

V Milanu je radijska razstava, na kateri je tudi kompletna instalacija za brezžično televizijo. A radi »krajevnih zaprek« se slike vendar oddajajo samo po žici. Poskusi, ki jih je nudila pariška radijska razstava, so nekoliko popolnejši.

Jerin-Albert:

Ribičeva Mara

Po krasnem jesenskem dnevu je napočil lep večer, ki mu je sledila še lepša noč. Na visokem rtiču, porastlém v ospredju z nizkim grmovjem in travo, ki se je tam višje gori razraščala do oljkovega gaja, je stala vitka mladenka in se neprestano ozirala po morju. Veter se je poigraval z njeno obleko, da se je tesno oklepala polnega mladega telesa. Oči so ji nemirno iskale čolna, ki bi bil moral pripluti le po molu. Bila je Mara, hči ovdovelega ribiča Mateja.

Nenadoma so njene črne oči živo zazarele, in vesel smehljaj ji je zaigral okoli polnih ustnic. Na morju je opazila čoln in v njem krepkega mladeniča, ki je pridno sukal vesla. Spoznala ga je. Zamahnila »u je z roko v pozdrav in stekla po ozki stezi do vode, kjer je zopet obstala. Pred njo se je širil krasen naraven zaliv, obkrožen s strmimi skalami; samo tam, kjer je stala Mara, so bila tla peščena in pripravna za pristajališče ribiških čolnov.

Ribič Krsto se je pognal na breg z divjo silo, da je čoln zdrsel na prod in so valovi plusknili vse do Marinah nog, kakor da bi jo hoteli pozdraviti prej ko mladenič sam. Potem je skočil na kopno planil k Mari, jo ognjevito objel in poljubljal.

Bil je sin siromašnega ribiča, ki je bil znan, da stori za denar vse, kar kdo želi. Mimo tega je bil Jure, tako mu je bilo ime, nepoboljšljiv pljanec. Žena mu je umrla že kmalu po rojstvu edinega sina Krsta. Mladenič je odraščal pod očetovim vodstvom, a ostal je kljub temu ma-

terine narave in poštenjak. Že kot otrok se je igral z Maro, hodil z njo tudi v šolo in ko je odšel k vojakom, sta si pridno pisala in se vzljubila.

Po vojaški službi se je marljivo lotil ribištva in spravljaj vsak denar, ki ga je zaslužil. Dal je popraviti očetovo hišo in kupil je še štiri koze. Potem se je skupaj z Maro napotil k njenemu očetu, da zaprosi za blagoslov. Namesto tega je pa dobil psovko:

»Beraču in razbojniku je ne dam!«

Ko strela so ga zadele te besede. »Berač« ga še ni tako žalostil, a »razbojnik« mu ni mogel odpustiti. Brez odgovora je odšel...

Od tedaj se je shajal z Maro samo naskrivaj, upajoč, da se bo oče naposled le omehčal.

Tudi tistega večera sta se sestala tako. Povabila ga je Mara sama.

»Hvala ti, da si prišel!« mu je dejala.

»Tu sem, Mara! Kaj se je zgodilo?«

»Tisti Paolo, o katerem sem ti že pripovedovala, je prišel danes k očetu in me je zasnubil. Skrita sem poslušala njun pogovor. Oče mu je takoj obliubil mojo roko, ker računa na tisočake. Paolov oče je trgovec v Zadru. Pazi tedaj! Oče mu je povedal, da se najbrže shajava in mu svetoval, naj te odstrani...«

»Saj vendar ni mogoče, saj...«

»Da, resnica je! Varuj se!« In je dodala: »Nocoj moram hitro domov, ker se oče vrne prej ko po navadi. Zakaj, ne vem.«

»Mara,« je vzkliknil Krsto, »varoval se bom, toda če ga dobim v roke, mu zrahljam vse kosti!«

»Ne Krsto, ubiti ga ne smeš. Kaj bi bilo potem? Moj Bog...«

»Ne boj se, samo premikastil ga bom, da ne bo nikoli več lazil za dalmatinskimi dekletki.«

In Mara se je poslovila. Dogovorila sta se za sestanek naslednjega večera.

»Pa pazi tudi ti nase!« je dejal Krsto Mari pred slovesom.

»Pazila bom...«

Objela sta se in poljubila. Krsto je porinil čoln v vodo ter odveslal v temo...

Mara se je požurila domov. Hitela je navzgor po bregu skozi oljkov gaj, za njo pa je stopal kakor črna senca potuhnjeni, zahrbtni Paolo...

Ura je že davno odbila polnoči, ko sta za Juretovo hišo še vedno sedela dva človeka in se tajno pomenkovala. Bila sta ribič Jure in Paolo. Prvi je bil plečat petdesetletnik, drugi bledoličen petindvajsetletnik, tipičen Italijan.

»Velja, Jure; ko opraviš delo, dobiš 200 zlatov!« je šepetal Paolo.

»Že« je odgovarjal Jure, »a nekaj denarja bi rabil že vnaprej!«

»Dobro. Tu jih imaš 50.«

»Velja! Na svidenje jutri zvečer ob enajstih.«

Kakor tihoapeč se je splazil Paolo z vrta, obstal na morskem bregu in se ozrl po gladini. Začul je udarec vesel. Tedaj je planil v gaj, vrgel se na svojega konja in odpeketal v noč...

Temni oblaki so se podili po večernem nebu. Dišalo je po jesenski burji. Ribiči so se podvžali v pristane, domov.

Na pomolu sta sedela Krsto in Mara, tesno prižeta drug k drugemu. Nista slišala vetra, ki je votlo tulil v noč, nista videla strel, ki so rezale oblake, nista

slutila nesreče, ki se je plazila vedno bližje za njima...

Tedaj se je hipoma, bliskovito naglo zagnala iz oljkovega gaja temna postava, planila na Krsto, ki je podzvestno postal, in mu zasadiło ostrino noža naravnost v prsa... Krsto se je molče zgrudil na tla...

Mara je hotela krikniti, planiti kvišku, a nepopisna groza jo je priklenila k tlom, vzelo ji je glas. Samo s strašnimi, izbuljenimi očmi je strmela v temno pošast, ki je ubila njenega Krsta, njenega edinega, dragega... In prav tedaj je preklal temno silen blisk. V njegovi svetlobi je Mara spoznala morilca — Krstovega lastnega očeta Jureta...

Pa tudi Jure je prav takrat spoznal, je bil tisti, ki mu je zasadił nož v srce — njegov lastni sin Krsto. Tedaj je zatuli blazno kakor zver, vrgel se nanj, ga skušal obuditi, a vse je bilo zaman, vse je bilo zastoj. Krsto je bil mrtev... Umoril ga je lastni oče, ki mu je bil dal življenje...

Ko je pa drugi blisk preklal noč, se je začul po poti peket konjskih kopit. Na jasi se je prikazal Paolo. Jure je pustil nrtvoga sina, zagnal se proti Lahu, tuleč divje, strašno:

»Pes! Osleparil si me, z denariem premamil, me podkupil, da bi moril, pa mi nisi povedal, da mora postati žrtev moje roke moj lastni sin... Zver, umri še ti, še ti...«

Zopet se je zablskal nož in v strašni borbi, so zdrveli preko pomola v morje koni. Paolo in Jure...

Besno je naraščala burja, strašno je tulila in ogromni valovi so butali ob silve dalmatinske čeri...

Pietre Loti:

Lotijeva ženitev

Roman

18

Kraljičin dvorec, zgrajen na stroške francoske republike, stoji na samotnem kraju, obdan od nasadov kokosovih palm in tamarisk.

Toda ob morski obali, v bližini te skromne zgradbe, stoji druga hiša, sezišana in urejena po vseh pravilih domačega razkošja in vam kaže vso lepoto primitivne polinezijske arhitekture.

Na velikih črnih golitih stoje težki stebri iz divnega otoškega lesa, ki nosijo streho stavbe. Stene in stropi so zgrajeni iz limonovega lesa in limonovih vej, skrbno izbranih in gladkih kakor trstika. Medsebojno so povezane z vrvmi najrazličnejših barv, ki so spletene tako, da tvorijo pravilne in komplicirane ornamente.

Tu prežive kraljica, njeni sinovi in služabniki nepremično dolge ure, počivajo in gledajo, kako se jim suše mreže na vročem solncu.

Misli, ki spreletavajo kraljičin obraz, ostajajo skrivnost za vse; niti skrivnost njene večne zamišljenosti ni razrešljiva. Jeli to bol ali otopelost? Misli sploh ali ne misli ničesar? Žaluje le za svojo izgubljeno svobodo in divjaštvom, ki izginja, za svojim ljudstvom, ki propada in izumira? ...

Aterija, ki je njen pes in njena senca, bi morda edina mogla odgovoriti na vsa ta vprašanja, bi nam morda edina mogla razkriti to veliko skrivnost; a zdi se, da vsega niti ona ne ve; še več: morda na to sploh še nikoli ni pomislila...

Vaekehu mi je zelo ljubezljivo dovolila, da jo slikam; še nikoli nisem imel tako mirnega modela, kakor je bila ona.

Ta razkronana kraljica z dolgimi lasmi, črnimi ko griva in z oholim molčanjem je še vedno ohranila svojo vladarsko veličino...

IV.

Vaekehu umira.

Ko sem nekega večera šel sam po gozdu potj v breg, so me dvorjanke nenadoma poklicale.

Povedale so mi, da umira kraljica, ki je bila že davno boleha.

Misionarski škof jo je že del v poslednje olje.

Kraljica Vaekehu je ležala na tleh in v strašnih bolečinah vila svoje tetovirane roke; njene dvorjanke, ki so bile zbrane okoli nje, so razpletenih in zmrušenih las tlele in tulile, kakor beremo v Svetem Pismu o starih Izraelkah.

V našem civiliziranem svetu se vidijo malokdaj taki genljivi prizori. V tej domačinski zgradbi brez vseh rekvizitov smrti, ki dajejo poslednji uri še strašnejši izraz, je bilo umiranje polno neke nezane poezije, polne grenke tuge...

Naslednjega dne sem odpotoval z otoka Nuka-Hive, da se nikoli več ne vr-

nem, in nisem še prav nič vedel ali je kraljica Vaekehu že odšla k svojim tetoviranim prednikom ali še ne.

Vaekehu je bila poslednja kraljica otoka Nuka-Hive; sprva poganka in ljudožrka, je postala pozneje krščanka, zato je smrt ni čisto nič strašila.

V.

Smrt.

Na potovanju smo preživeli natanko mesec dni, mesec maj leta 1872.

Ko se je »Rendir« dne 1. junija ob osmih zvečer zopet zasedel v papetski luki, je bila že povsod gosta tema.

Cim sem stopil na kopno, na prekrasni otok Tahiti, se mi je nenadoma približala mlada ženska, ki je bila dotlej skrita v črni senci buraja in mi rekla:

»Si li ti, Loti? ... Ne bodi v skrbeh zaradi Rarahu; čaka te v Apiru in mi je naročila, naj te privedem k njej. Njena krušna mati Huamahine je umrla pretekli teden, davi pa ji je umrl še rednik Tahapaahu in Rarahu je ostala s sosedom pri mrliču, da ga čuva.

»Pričakovali smo te dan za dnem,« je nadaljevala Tiahui, »neprenehoma smo se ozirali po morski gladini. In nocoj, preden je solnce zašlo za vodami, smo zagledali daleč na obzorju bela jadra in spoznali »Rendirja«. Potem smo ga videli, ko je plul skozi ožino Tahoji in bežala sem semkaj, da te počakam.

Pohitela sva vzdolž obale, da prideva čimprej iz Papeta. Šla sva naglo po hrpavi poti, ki jo je bil razmočil velik zim-

ski dež, kajti bilo je skoraj ves dan do našega prihoda. Po nebu so se tedaj podili le še zadnji oblaki.

Popoti mi je Tiahui povedala, da se je pred štirinajstimi dnevi poročila z nekim mladim Tahičanom, ki mu je ime Teharo, da je zapustila Apire in se naselila s svojim mladim možem v kraju Papeuri, ki leži na jugozahodu, dva dni hoda od Papeta. Tiahui ni bila več ona nekdanja razigrana in lahkomisljena deklica, kakršno sem bil zapustil, ko sem odšel. Govorila je resno; poznalo se ji je, da je postala žena in je konec njenih deklinskih dni.

Kmalu sva dospela v gozd. Potok Fatua, ki je narasel v hudournik, je divje šumel po skalovju, nad nama pa je tresel veter mokre veje dreves in našu močil z debelimi vodnimi kapljami.

V daljavi sva zagledala sredi gozda svetlobo, sijočo iz koč, v kateri je ležal mrtev Tahapaahu.

Koča, v kateri je bila dorastla moja mala prijateljica Rarahu, je bila podolgovata in nizka, kakor vse tahitske koč, zgrajena na golčavi med ogromnimi črnimi goliti. Stene so bile napravljene iz tenkih buraovih vej, ki so bile pritrjene tako, da so puščala vmes prazen prostor, kakor žice pri kletki. Skozi te odprtine so se razpoznavale nepremične človeške postave, in svetiljka, ki se je gugala v vetru, je fantastično oživljala njihove nejasne sence.

(Nadaljevanje sledi.)

S sibirskim ekspresom od Moskve do Vladivostoka

BEŽNI UTISI NAGLEGA POPOTNIKA.

Na potovanje po trans-sibirski železnici s sibirskim ekspresom od Moskve do Vladivostoka ostanejo potniku prav lepi spomini. S prepričanjem lahko trdim, da je Rusija brezkraina zemlja, lep svet, bogata in plodna.

Takoj za Moskvo se razprostira nedogleden brezov gozd. V njem se le redko kedaj prikaže livada ali polje. Tu in tam stoje sredi belih brez razpadajoče koč, ki so doživljale nekoč boljše čase, sedaj so pa zatočišče siromakom in kmetom. Pred vsako je kup otrok, kar izpričuje, da je tudi ta zapuščen del Rusije precej obljuden. Na nekaterih kočah vise rdeče zastave, kar je znak, da se tam prodaja meso ali pa je sedež kake Kmet-ske zadruga. Gozd, povsod gozd na črni zemlji, ki bi bila plodna, če bi jo znali obdelovati! Še tam v bližini prestolnice so nedogledne ravnine, zapuščene in neobdelane. Počasi se vrste njive, ki jih obdelujejo na primitiven način. Stalno se menjavajo polja in gozdovi in vasi, mimo katerih drvi ekspres, so zelo majhne.

Tamkajšnji kmet je siromašen, živi pa še vedno boljše kot meščani. Veliko lepše utise sem odnesel iz malih mest kakor iz ponosne in rdeče Moskve. Čimdelj smo od Moskve, tem redkejši je gozd in breze se umikajo iglastemu drevju. Ko prevozimo Ural, se odpre pred nami velika ravnina. Od časa do časa se tu cepijo progi. Na križiščih je živahno vrvenje. Postaje so polne tovornih vlakov, ki čakajo na odpravo. Prometne razmere so tu zelo slabe. Vlaki vozijo z velikimi zamudami.

Proga od Moskve do Vladivostoka je dolga 10.000 kilometrov in je le redkokje dvotirna. Ko zapustimo svadlovski center, že drdrazo koleša našega ekspresa na azijskih, oziroma sibirskih tleh. Ogromne stepe in zelena močvirja se razprostirajo v nedogled. Vznosja nizkih holmcev pokrivajo zeleni gozdovi in vmes so rodovitna polja, ki bi mogla prehraniti velik del Evrope. Prostrana stepe je kriva, da je Sibirija še danes tako malo obljudena. Osem milijonov pre-

bivalcev se porazgubi na tem prostranem svetu. Dolgotrajne meščanske vojne in večna borba z meteorološkimi neprilikami v barbarski klimi pa so vzrok, da ni tu sem prodrla še evropska civilizacija. Najsiriomašnejši so Kirgizi, polkultivirano nomadsko pleme, katerim je vlada podarila zemljo.

Tako smo se vozili tri dni skozi stepo. Po treh dneh vožnje smo dospeli v nov svet, obraščen z velikimi gozdovi, »tajge« imenovanimi. Mesta in vasi se vrstijo in zemlja je rodovitna. Namakajo jo reke in potoki. Bližali smo se Buriati, mongolski sovjetski republik. Na postajah smo sreča ali tpične Aziote, med katere so se pomešali Rusi. Tu nekje je začetek etap za vojno. Po postajah je kar trgoleto vojaštva in mostove so stražili rdeči gardisti. Okrog važnejših komunikacij so postavljene velike žične ograje. Potovanje ob Bajkalskem jezeru prevzame človeka in se nehote spomni krasot Švice. Naslednje jutro je vlak zapustil tla Sovjetske republike na daljnem vzhodu. Zopet nova zemlja, kamorkoli pogledaš, same »tajge«, po katerih žive in se preganjajo sestrđani volkovi. Precejšen kos lepe zemlje smo prevozili ob mandžurski meji, preden smo dospeli v Vladivostok.

Vladivostok je za potnika, ki dospe prvič tja, pravo razočaranje. Sivo, umazano in grdo mesto, katerega ime Vladivostok (Vladar vzhoda) zveni izzivalno. Odkar so prišli sem sovjeti, se ni zidala tu niti ena nova stavba. Vse se ruši in podira. Ima pa krasno lego, pripravnost pristanišče, ozadje tvorijo visoke planine in pred mestom se razprostira sinje Japonsko morje. Družabnega življenja pa Vladivostok ni...

Dragocene cvetlice.

Na svetu so posebni ljubitelji cvetja, ki so pripravljeni plačati za posamezne eksemplarje redkih cvetlic cela premoženja. Naj navedemo nekaj primerov: za neko redko vrtnico je plačal neki Nizozemec 13.200 mark, prvi tulipani, ki so bili prinešeni v Evropo v 16. stoletju, so se prodajali po 35.000 mark. Za to ceno je bil prodan leta 1635. neki poseben tulipan, imenovan »Semper Augustus«. Neki londonski ljubitelj cvetja je plačal za neko orhidejo leto pozneje 3000 mark. V Združenih državah goje neko novo vrsto vrtnic z imenom »Mrs. Alice Roosevelt« in stane vsaka roža 40.000 dolarjev. Rekordno ceno pa je dosegel nedavno v Bostonu posebno krasen nagel, ki je bil prodan za 65.000 mark.

Kupim zložljivo posteljo.
Naslov v upravi »Večernika«. 3301

Sobo za samca
oddam. Praprotnikova ulica 24. 3306

Čelo
bi kupil in se učil. Ponudbe s ceno in honorarjem na upravo »Večernika« pod »Začetnik«. 3308

Opremljeno sobo
z eno ali dvema posteljama v centru oddam. Vojašniška ulica 18. 3310

Izposojamo
gramofone in plošče po Din 1.— »Šlager«, Slovenska 18. 2501

Najceneji brivec »Koštomač«, Milinska 8. Britje 2. Striženje 4. 3187

Miss Edith Oxley,
diplomirana na univerzah Cambridge in Paris, se priporoča kot učiteljica za angleški in francoski jezik. Prevzame tudi prestave v teh jezikih. Gregorčičeva ulica 12/II. Vprašati od 12. do 14. in od 19. ure naprej. 3256

Prva mariborska zasebna kuhinja,
Slovenska ulica št. 28, pod spretnim vodstvom, sprejme še abonente. Za obilen obisk se priporoča lastnica. 3021

Jos. Tichy i Dr.
Konces. elektrotehnično podjetje Maribor, Slovenska ul. 16, tel. 2756, proizvaja elektroinstalacije stanovanjskih hiš, vil, gospodarskih objektov, zaloga motorjev, lestencev, svetilk, elektroinstalacijskega b laga po konkurenčni cen. 1603

Opravična številka: E IX 2437/32

8

Dražbeni oklic.

Dne 2. novembra 1932 dopoldne ob 11. uri pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin

zemljiška knjiha: k. o. Rače vl. št. 14

cenilna vrednost: 63.711 Din

vrednost pritikline: 1 090 Din

najmanjši ponudek: 42.474 Din.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

Okrajno sodišče v Mariboru, odd. IX.
dne 5. septembra 1932.

Modne liste

za jesen in zimo

Knjigarna Liskovne zadruga

Maribor, Aleksandrova c. 13

Tomše, Pekre

pojedina domačih klobas in na razniju pečenih prašičkov!